

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

SPLOŠNA GIMNAZIJA, STROKOVNA GIMNAZIJA

FILM

IZBIRNI PREDMET (140 ur)

Učni načrt

Ljubljana, 2018

Program Splošna gimnazija, strokovna gimnazija

FILM

Izbirni predmet (140 ur)

Učni načrt

Komisija: Predlog učnega načrta so pripravili člani medresorske strokovne skupine za pripravo strategije razvoja nacionalnega programa filmske vzgoje.

dr. **Andrej Šprah**, Slovenska kinoteka

Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo

mag. **Petra Slatinšek**, Javni zavod Kinodvor

Jelka Stergel, Filmski sklad RS

Irena Ostrouška, Ministrstvo za kulturo

Recenzenta:

izr. prof. **Marko Naberšnik**, AGRFT, Univerza v Ljubljani

Samo Krušič, prof., Gimnazija Bežigrad, Ljubljana

Jezikovni pregled: Tine Logar

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**

Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Spletna izdaja

Ljubljana, 2018

Učni načrt je bil sprejet na 193. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje dne 21.6.2018.

Način dostopa:

http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/gimnazija/ucni_nacrti.htm

-----
Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=296704256](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:si:coibis-296704256)

ISBN 978-961-03-0423-4 (pdf)

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA	1
2 SPLOŠNI CILJI	2
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	3
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	11
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	12
6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA.....	16
7 ZNANJA IZVAJALCEV	16

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet film vodi k spoznavanju in razumevanju filma kot dejavnika, ki obsega vse vrste javnemu prikazovanju namenjenega filmskega in avdiovizualnega ustvarjanja in pomembno sooblikuje doživljanje ter dožemanje sveta.

V današnjem času, pogosto opredeljenem s pojmom »civilizacija podobe«, predstavlja film eno najpomembnejših možnosti soočanja mladih s poglobljenimi elementi sodobne, vse bolj vizualizirane kulture življenja. Film je za namen predmeta film razumljen najširše, kot splošni termin, ki obsega vse zvrsti filmskega in avdiovizualnega ustvarjanja, namenjenega javnemu prikazovanju, ne glede na način prikazovanja in zvrst. Zaradi vedno večje vloge filmskih in avdiovizualnih vsebin v sodobnem življenju, v množičnih medijih in novih socialnih omrežjih film vpliva na doživljanje in razumevanje izjemno mnogoplastnega sveta.

Navzoč je kot umetniško delo, kot segment avdiovizualne kulture, kot sredstvo obveščanja in kot element novih tehnologij. Predmet film je zato namenjen obravnavi tematik, pristopov in prvin, značilnih za film v procesih njegovega razvoja, ustvarjalnosti in učinkovanja.

Za razumevanje raznovrstnosti elementov, združenih pod skupnim imenovalcem »film«, poučevanje osvetljuje tako temeljna določila njegovega razvoja kakor bistvene dejavnike njegove umeščenosti v izobraževalni, kulturni, socialni in ekonomski kontekst z vidika produkcije, ustvarjanja in prikazovanja na eni ter razumevanja in kritične percepcije na drugi strani.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki in dijakinje:

- spoznavajo zakonitosti filmskega jezika in produkcije ter osnove filmske terminologije;
- spoznavajo zgodovinski razvoj filma in z njim povezane tehnologije ter razvijajo pozitiven odnos do filmske dediščine;
- razvijajo kritični pogled na film, se usposabljaajo za oblikovanje kriterijev vrednotenja filmskih del in razvijajo ustrezen odnos do kakovostnih filmskih dosežkov domače in tuje produkcije;
- razvijajo sposobnost izbire različnih virov in platform podajanja filmskih vsebin in spoznavajo področja avdiovizualne komunikacije v širšem medijskem okolju;
- vzpostavljajo povezavo med ustvarjanjem filmskega dela in družbenozgodovinskim okoljem, v katerem nastaja;
- skozi film se senzibilizirajo za družbeni, etični, medkulturni dialog in preizprašujejo družbene vrednote;
- ob filmskih vsebinah se osebno razvijajo, razvijajo sočutje in dovtetnost za doživljanje drugih ter se učijo sprejemati družbeno odgovornost;
- raziskujejo sodobno filmsko produkcijo in povečujejo zavedanje o vlogi filma v kulturnem okolju ter pri oblikovanju osebne identite posameznika;
- se usposabljaajo za analizo filmskega dela in ob tem razvijajo sposobnost besednega izražanja;
- razvijajo lastno ustvarjalnost na področju filma ali drugih umetnosti.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Predmet je zasnovan modularno in predvideva štiri module po 35 ur, ki se dopolnjujejo in nadgrajujejo. Učni načrt navaja delitev znanj na *obvezna* in *izbirna znanja*. Izbirna znanja so dodatna in poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava v tretjem in četrtem modulu.

Obvezna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo, in so namenjena vsem dijakom, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Izbirna znanja* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov. V poglavju Operativni cilji in vsebine so:

- obvezna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *izbirna znanja pa v poševnem tisku.*

A SPLOŠNA DOLOČILA FILMA	
Operativni cilji	Vsebine
Dijaki in dijakinje: - poznajo temeljne vrste filma in prepoznavajo njihove osnovne značilnosti; - razvijejo zavest o zakonitostih filmskega ustvarjanja in njegovih temeljnih lastnostih; - razumejo film kot družbenoekonomsko kategorijo; - <i>razumejo produkcijsko pogojenost filma in razlikujejo med tipi produkcije;</i> - <i>prepoznavajo razlike med različnimi načini distribucije in ogleda filma ter jih vrednotijo.</i>	- Temeljne vrste filma: igrani, dokumentarni, animirani in eksperimentalni film; - dolžina filma: kratkometražni, srednjemetražni, dolgometražni film; - osnovne značilnosti posamezne vrste in njenih stilističnih ter estetskih prvin; - temeljne lastnosti in zakonitosti filmskega ustvarjanja (vztrajnost vida, iluzija gibanja, zvok, glasba itd.); - <i>film kot družbenoekonomska kategorija in njegova produkcijska pogojenost;</i> - <i>tipi produkcije (studijska, neodvisna ipd.);</i> - <i>načini ogleda filma (kino, TV/video, svetovni splet).</i>
B OSNOVE TEHNOLOGIJE	
Operativni cilji	Vsebine

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo z osnovami tehnologije: spoznajo tehnična sredstva in njihov razvoj ter jih povežejo z zgodovinskim razvojem filma; - spoznajo in razumejo procese nastajanja filma: <i>produkcijo, postprodukcijo in reprodukcijo</i>; - se spoznajo s ključnimi filmskimi poklici. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnična sredstva (formati in nosilci, kamere, projektorji; nemi in zvočni film, črno-bela ter barvna slika, analogna in digitalna tehnologija); - produkcija/realizacija (razvoj scenarija in razvoj projekta, priprava na snemanje, snemanje, postprodukcija); - <i>reprodukcija (distribucija, prikazovanje, promocija)</i>; - <i>ključni filmski poklici</i>.
FILMSKA IZRAZNA SREDSTVA	
a) TEMELJNA IZRAZNA SREDSTVA	
<p>Operativni cilji</p>	<p>Vsebine</p>
<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo, ponazorijo in na primerih razložijo osnovne elemente filmskega izraza tako glede na prostorske kot časovne dimenzije in tudi glede na medsebojno povezanost posameznih elementov; - odkrivajo in prepoznavajo bistvene značilnosti različnih montažnih pristopov; - razložijo vlogo posamičnih izraznih elementov filma; - <i>presojajo vlogo posamičnih izraznih elementov filma</i> - <i>razumejo in na primerih utemeljijo pomen in učinek zvočne razsežnosti filma</i>; - <i>razlikujejo in na primerih razložijo formalistični in realistični pristop k filmskemu ustvarjanju</i>; - <i>pojasnijo in s primeri razložijo bistvene značilnosti eksperimentalnega filma</i>. 	<p>Osnovni elementi filmskega izraza glede na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostorske razsežnosti (fotogram, kader, plan); - časovne dimenzije (posnetek, prizor, sekvenca, epizoda); - medsebojno povezanost posameznih elementov (ločila, spoji, kader – sekvenca, globina polja, gibanje kamere, gibanje protagonistov, snemalni koti, gledišče, osvetlitev, objektiv, optični pripomočki); - značilnosti različnih montažnih pristopov (nevidna montaža, eksplicitna montaža, montaža v kameri); - drugi filmski izrazni elementi (igra, scenografija, kostumografija, maska, osvetljava, posebni učinki); - <i>barvna in črno-bela filmska podoba</i>; - <i>zvočna razsežnost filma kot elementarni dejavnik filmskega izraza</i>; - <i>razlike v ustvarjalnih izhodiščih med realističnim in formalističnim pristopom k filmskemu ustvarjanju</i>; - <i>eksperimentalni film (značilnosti ustvarjanja, ki ruši ustaljene filmske norme)</i>.
b) FILMSKA PRIPOVED	
<p>Operativni cilji</p>	<p>Vsebine</p>

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznajo osnovne prvine filmske pripovedi, analizirajo njeno zgradbo in dramaturško zasnovno; - <i>pojasnjujejo in s primeri razložijo razmerja med elementi pripovedi in zunajpripovednimi dejavniki;</i> - <i>utemeljujejo vlogo pripovednih določil in njihov vpliv na pomen filma.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovne prvine pripovedi (zgodba, način pripovedovanja; potek pripovedi); - načini zgradbe pripovedi, dramaturške zasnove zgodbe (ekspozicija; razvoj; razrešitev), vzpostavljanja napetosti (suspenz) oziroma pričakovanja; - <i>razmerje med elementi pripovedi in zunajpripovedni dejavniki (notranjost in zunanost polja);</i> - <i>pripovedna določila, ki najmočneje vplivajo na filmski pomen.</i>
---	--

ZGODOVINA FILMA

a) NEMI FILM

Operativni cilji	Vsebine
<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo pionirsko obdobje filma in razumejo postopen vzpon filmske industrije; - preiščejo širino pojava nemega filma in razvijejo zavest o prvih evropskih filmskih gibanjih; - <i>poznajo in presojajo vlogo in pomen začetkov filma na Slovenskem;</i> - <i>seznanijo se z začetki zvočnega filma.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Pionirsko obdobje (izumi, akterji, prizorišča, načini sprejema); - vzpon filmske industrije; - nemi film: Hollywood in prva gibanja v Evropi (sovjetski montažni film, nemški ekspresionizem, francoski impresionizem, pionirsko obdobje v Italiji, pionirsko obdobje na Madžarskem); - <i>slovensko pionirsko obdobje (začetniki, prve filmske zvezde, prvi kinematografi, prvi filmi);</i> - <i>začetki zvočnega filma.</i>

b) STUDIJSKI, ZVEZDNIŠKI IN ŽANRSKI SISTEM

Operativni cilji	Vsebine
------------------	---------

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznavajo bistvene značilnosti studijskega sistema in razumejo njegove različne globalne pojavne oblike; - analizirajo in ob primerih predstavijo osnovne značilnosti filmskih žanrov; - se seznanijo z razvojem animiranega filma v studijskem sistemu; - razumejo in razložijo vpliv filmske in medijske industrije na razvoj žanrov; - odkrivajo povezave med žanrskim in avtorskih filmom; - preiščejo in na primerih analizirajo posamični žanr in njegove podžanre ter spremljajo spremembe določil žanrskega filma. 	<ul style="list-style-type: none"> - Studijski sistem (Hollywood in drugi ključni sistemi Cinecitta, Bollywood, Nollywood itd.) in razvoj zvezdniškega sistema (od začetkov do danes); - značilnosti osnovnih filmskih žanrov (akcijski film, biografski film, burleska, drama, erotični film, muzikal, grozljivka, komedija, kriminalni film, melodrama, otroško-mladinski film, pustolovski film, vestern, italovestern, vojni film, zgodovinski film, znanstvenofantastični film); - animirani film v studijskem sistemu; - vpliv filmske in medijske industrije na razvoj žanrov; - vpliv žanrskega filma na avtorski film; - žanri in podžanri; - recepcija in spremembe določil žanrskega filma.
--	---

c) FILMSKA GIBANJA	
Operativni cilji	Vsebine

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se seznanijo s ključnimi povojnimi filmskimi gibanji in ob primerih prepoznavajo njihove temeljne usmeritve; - razumejo in na primeru izbranega filmskega avtorja razložijo specifikavo avtorskega filma; - poznajo najvidnejše slovenske filmske avtorje in presojujejo njihov pomen v širšem prostoru; - opredelijo specifikavo avtorskega animiranega filma in jo na primeru analizirajo; - razširijo in poglobijo poznavanje temeljnih filmskih gibanj in se seznanijo z vzporednimi evropskimi filmskimi gibanji in njihovimi značilnostmi ter jih ovrednotijo v družbenem kontekstu; - raziščejo in ob primerih razložijo vpliv avtorskega filma na žanrski film; - razširijo in poglobijo poznavanje filmskih gibanj z izbranimi primeri svetovne kinematografije, jih preiščejo in presojujejo njihovo vlogo v globalnem kontekstu ter njihov pomen za razvoj svetovne kinematografije. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ključna gibanja, šole oz. tendence povojnih novovalovskih pobud (italijanski neorealizem, francoski novi val, novi Hollywood); - značilnosti evropskega in svetovnega avtorskega filma (ključni avtorji); - slovenski filmski avtorji (najvidnejši ustvarjalci); - avtorski animirani film; - vzporedna filmska gibanja (<i>britanski socialni realizem, mladi nemški film, novi val na Poljskem in Češkoslovaškem, madžarski povojni avtorski film, italijanski modernizem jugoslovanski »črni val«, Dogma 95</i>); - vpliv avtorskega na žanrski film (<i>npr. ameriški neodvisni film in studijska produkcija</i>); - druga pomembna gibanja v svetovnih kinematografijah (v iranski, kitajski, latinskoameriški itd.); - vloga posameznega gibanja za razvoj kinematografije.
d) FILM IN DRUŽBA	
Operativni cilji	Vsebine

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznajo, analizirajo in presojujejo razsežnosti in pomen filmske obravnave družbenih in zgodovinskih problemov; - ločijo in na primerih analizirajo različne načine obravnave odnosa med filmom in realnostjo in jih preizprašujejo; - poznajo in razumejo koncept avtorskih pravic ob filmskem delu; - <i>raziščejo in s primerom predstavijo povezanost vpliva filma na demokratizacijo družbe;</i> - <i>raziščejo in ob izbranih primerih predstavijo podobe družbenih in spolnih vlog v filmu;</i> - <i>raziščejo vlogo in širši pomen filma v prelomnih družbenih gibanjih;</i> - <i>razumejo in utemeljujejo odnos filma do avdiovizualne kulture.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Film kot sredstvo obravnave družbenih in zgodovinskih problemov; - vprašanje načinov obravnave družbeno perečih problematik v filmu; - način obravnave odnosa med filmom in realnostjo (verizem, stilizacija, manipulacija, propaganda); - družbeni vidiki dokumentarnega filma; - vprašanje avtorskih pravic (materialne, moralne avtorske pravice, film kot primer kolektivnega dela); - <i>vpliv filma na demokratizacijo družbe;</i> - <i>podobe družbenih in spolnih vlog v filmu;</i> - <i>neposredna vloga filma v velikih družbenih gibanjih (30., 60., 80. leta);</i> - <i>družbeni pomen filma danes (v odnosu do avdiovizualne kulture).</i>
e) SODOBNI FILM	
Operativni cilji	Vsebine

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznavajo in presojuje spremembe na področju filma in njegovega statusa ob pojavu novih tehnologij, digitalizacije in z novimi recepcijskimi platformami; - <i>poglobijo svoje znanje o razsežnostih in pomenu filmskih festivalov za recepcijo in distribucijo filmov;</i> - <i>razumejo nove oblike financiranja filmske produkcije in presojuje njihove posledice;</i> - <i>ob primeru razložijo nastajanje sodobnega svetovnega filma in presojuje njegov pomen in težo v globalnem svetu;</i> - <i>razumejo vlogo in pomen evropskega filma za Evropsko unijo;</i> - <i>se seznanijo z mladimi nacionalnimi kinematografijami in razumejo njihovo povezanost s filmsko politiko posameznih držav.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Film in nove tehnologije – novi načini produkcije in prikazovanje; - razmah dostopnosti filma – nove recepcijske platforme; - vpliv digitalizacije na razvoj filma; - <i>oblike sodobne distribucije in vloga filmskih festivalov;</i> - <i>vpliv financiranja na filmske tematike in tip filmske produkcije;</i> - <i>povezanost produkcijskih stroškov in posameznih žanrov, stilov;</i> - <i>razvoj svetovnega filma kot oblike globalne filmske kulture;</i> - <i>programi podpore filmu v Evropski uniji in Evropi nasploh;</i> - <i>preboji mladih nacionalnih kinematografij (danska, irska, avstrijska, romunska, južnokorejska, argentinska, filipinska, kitajska); povezanost s filmskimi politikami posameznih držav.</i>
SPREJEMANJE FILMA	
Operativni cilji	Vsebine

<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raziskujejo lastno aktivno vlogo – vlogo gledalca – pri sprejemanju filma ter ob tem združujejo različne potekajoče procese ob sprejemanju filma: doživljanje, razumevanje, interpretiranje in vrednotenje filmskega dela); - svoje doživljanje raziskujejo skozi kritičen premislek in se izrazijo v besedni, pisni ali filmski obliki; - se seznanijo z vlogo filmske kritike v sistemu filmske industrije in se preizkusijo v pisanju kritike; - razumejo pojav cinefilije in ga raziščejo v svojem okolju; - spoznajo različne vrste obravnave/interpretacije filmskih del in se z eno v esejski obliki preizkusijo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivna vloga gledalca pri razumevanju filma; - načini sprejemanja filma (doživljanje, razumevanje, interpretiranje, vrednotenje); - načini izražanja oziroma kritičnega premisleka o filmu v besedni ali pisni obliki; - <i>filmska kritika</i>; - <i>vloga kritike v sistemu filmske industrije</i>; - <i>cinefilija (kinoklubi, festivali, revije)</i>; - <i>vrste obravnave filmskih del (vsebinska, formalna, formalno-vsebinska interpretacija)</i>.
FILMSKO USTVARJANJE	
Operativni cilji	Vsebine
<p>Dijaki in dijakinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posnamejo lastno (miniaturno) filmsko delo in ob tem prehodijo ves ustvarjalni postopek, od priprave do produkcije in postprodukcije ter predstavitve in zagovora svojega dela. 	<ul style="list-style-type: none"> - Postopek produkcije od sinopsisa, zasnove scenarija prek organizacije snemanja in montaže do tehnik prikazovanja; - tehnologija za snemanje slike in zvoka ter montažo; - uporaba digitalne tehnologije za izražanje lastnih idej skozi filmski medij; raziskovalni pristop k izbiri filmskih sredstev; - predstavitev in zagovor svojega dela.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja se delijo na standarde in na minimalne standarde znanja (ti so zapisani s krepkim tiskom). Izhajajo iz operativnih ciljev ter izražajo obseg (kvantiteto) in globino (kakovost) znanja, opredeljenega v operativnih ciljih; v procesu pouka jih dijaki dosegajo na različnih taksonomskih ravneh znanja. Standardi znanja se nanašajo na celotno obdobje, v katerem se izvaja predmet, in se zapišejo kot referenčne točke ob koncu izobraževanja. Standarde znanj za preverjanje in ocenjevanje znanja opredeli učitelj ob upoštevanju tukaj navedenih standardov.

Dijak/dijakinja:

- **zna razložiti temeljne pojme filma kot kulturnega, medijskega in estetskega izraznega sredstva;**
- **pozna izbrane mejnike svetovne in slovenske filmske umetnosti;**
- **razvije aktiven odnos do filma in interes za različne oblike filmskih izrazov, ki jih samostojno izbira;**
- **je sposoben/-na analizirati vsebino filmskega dela, njegove tehnične vidike ter kinematografijo kot poslovni model;**
- **prepoznava različne filmske pristope, stilistične posebnosti in žanrske značilnosti, s katerimi filmi ustvarjajo pomen, izražajo stališča in vplivajo na čustva ter zavest;**
- **razume vlogo filma kot spodbudo za neodvisno mišljenje, samorefleksijo in dovzetnost za drugačnost;**
- zna presoditi pomen filmske vsebine v širšem družbenem in zgodovinskem kontekstu, jih umestiti v njihov čas;
- je sposoben/-na formalno analizirati filmsko delo na temelju izbranih kriterijev;
- je usposobljen/-a za pozorno spremljanje, interpretacijo in samostojno izražanje svojih spoznanj o posameznih filmskih delih ter filmskih tematikah oziroma vsebinah;
- razume, ali si film prizadeva posredovati določene izkušnje oz. spoznanja, širiti pomembne informacije, raziskovati pereče družbene probleme, ozaveščati, eksperimentirati z izrazno formo;
- oblikuje pozitiven odnos do filmske kulture kot pomembnega dejavnika splošne razgledanosti.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Zasnova učnega načrta, modularnost, izbirnost: Predmet film je zasnovan modularno in predvideva štiri module po 35 ur, ki se dopolnjujejo in nadgrajujejo. Učni načrt v tretjem poglavju navaja delitev znanj na temeljna/obvezna in izbirna znanja. Ta so dodatna in poglobljena ter jih učitelj obravnava v tretjem in četrtem modulu. Učitelj samostojno izbira posamezne učne vsebine in jih po potrebi prerazporeja ter tako uresničuje temeljna elementa poučevanja, avtonomijo učitelja in izbirnost v pristopih.

Predmetu so lahko namenjene nerazporejene ure v 2. in 3. letniku. Pri izbiri modulov je učitelj avtonomen. Modularna zasnova učnega načrta in samostojnost izbire posameznih učnih vsebin ter njeno prerazporejanje omogočata tudi vključitev enega (35 ur) ali več modulov v interdisciplinarni tematski sklop. Posamezni moduli se s širokim naborom operativnih ciljev in vsebin lahko povežejo z različnimi (pravzaprav vsemi) predmeti znotraj ITS in omogočajo zelo odprte in fleksibilne organizacijske oblike. Vsekakor pa je znotraj ITS smiselno razvijati tiste cilje in vsebine predmeta film, ki omogočajo in spodbujajo izkazovanje znanja na višjih taksonomskih ravneh, pri tem ne gre prezreti možnosti filmskega ustvarjanja dijakov.

Učitelj načrtuje pouk na različnih zahtevnostnih ravneh, ob tem pa spodbuja razmišljanje na višjem nivoju. Pri izbiri filmskega gradiva je avtonomen, prav tako pri izbiri učnih oblik in metod dela. Slediti mora temeljnim ciljem, sicer pa naj vsebine in izvedbo pouka prilagaja možnostim, okolju ter interesom dijakov.

Organizacija pouka predmeta film je zaradi uporabe aktivnih oblik dela, ogledov filmskih predstav ali filmskih odlomkov pri pouku smiselna v okviru t. i. blok ur.

Pristop k poučevanju filma: Najustreznejši pristop k poučevanju in učenju predstavlja načelo mnogih perspektiv, kar pomeni, da so enakovredno zastopana vprašanja zgodovine filma, razvojni vidiki zasnove podob, načini filmskega pripovedovanja, procesi ustvarjanja pomenov in dejavniki posredovanja sporočil. Razvejeno zasnovana metodika, ki izhaja iz celovitosti in vsestranskosti, hkrati pa se osredotoča tudi na posamezne elemente, na njihove raznolikosti in presojanje njihove vloge v celoti, omogoča podajanje poglobljenih ocen filma in kinematografije.

Odločilnega pomena za razumevanje filma je posameznikova »gledalska« izkušnja, ki se popolnoma realizira, ko so dijaki sposobni celostno doživeti in obravnavati filmsko delo. Ena ključnih nalog filmske vzgoje je zato zasnova pogojev čim bolj obsežnega območja

preučevanja, ki omogoča razumeti mnogoplastnost ustroja posameznega filmskega dela. Izhodišče preučevanja je namreč predpostavka celovitosti, saj se pomenski poudarki posameznih filmov spreminjajo v skladu z razvojem izraznih elementov ter njihovo uporabo. Ob pridobivanju posebnih znanj je bistvenega pomena za polno doživljanje filmskega dela tudi pristna filmska izkušnja, kot jo omogoča ogled filma v kinodvorani, zato naj bi poučevanje vsebovalo tudi zagotovljeno kinematografsko izkušnjo. Učitelj je v vlogi mentorja in moderatorja, ki dijakom pomaga, da dosežejo učne cilje: usmeri jih k povezovanju teoretičnega znanja z njihovimi izkušnjami in spoznanji ter jih motivira pri razvijanju filmskega razmišljanja, ki je pomembno za celovito humanistično razgledanost in ustvarjalnost.

Ogledi filmov: Za pouk predmeta film so izjemno pomembni ogledi filmskih projekcij, obiski pogovorov z avtorji filmov. Priporočene vsebine se lahko izvedejo tudi v okviru OIV, projektnih tednov ali dni. Izhajati je treba iz dejstva, da imajo dijaki film radi, da ga zelo verjetno gledajo pogosteje kot strokovni delavci in da imajo o filmu že določeno intuitivno znanje. Obstaja tudi velika verjetnost, da dijaki v prostem času gledajo podoben (žanrski, studijski) tip filma na njim domačih platformah. Spodbujajmo jih k ogledu drugih filmov, ki so jih morda manj vajeni, v dobrih pogojih (kino, gledališče, kulturni dom). Priporočeno je, da si dijaki v sklopu vsakega modula skupinsko ali individualno ogledajo do deset filmskih del.

Dialog, doživljanje filma: Bistvo filmske vzgoje je spodbujanje pogovora, dialoga, kjer so vsa mnenja enako upoštevana. Namen filmske vzgoje je, da so dijaki sposobni artikulirati filmsko izkušnjo – svoje filmsko doživetje. Pomembno je torej njihovo intuitivno znanje, ki izvira iz več izkušenj ogledov filmov, prevesti v artikulirano znanje, to je, spodbujajmo jih, da teoretično znanje povežejo z lastnimi izkušnjami.

Pisanje ali drugo izražanje o filmu: V začetni fazi učenja o filmu je nadvse pomembno, da poiščemo tudi druge možnosti izražanja o filmu, bodisi v obliki pisanja ali drugega ustvarjalnega izražanja. Dijaki lahko aktivno sodelujejo pri pouku na različne načine: z referati, seminarskimi, raziskovalnimi in projektnimi nalogami, s predstavitvami lastnega doživetja ob filmih ipd. Ob tovrstnih dejavnostih se navajajo na pravilno uporabo različnih virov ter na aktivno in kritično iskanje ter vrednotenje ključnih informacij. S tem razvijajo sposobnost samostojnega učenja in se navajajo na samostojno delo.

Ustvarjanje filmov: Dijake, ki kažejo interes za lastno ustvarjanje, spodbujamo, da jasno opredelijo idejo, ki jo želijo izraziti skozi film, in poiščejo načine, s katerimi bodo to lahko storili. Proces samoraziskovanja pri izdelavi filma je lahko frustrirajoč in težaven; spodbujajmo jih, da ne izgubijo volje.

Preverjanje in ocenjevanje: Pri preverjanju in ocenjevanju znanja naj učitelji upoštevajo naslednja priporočila:

- poučevanje, preverjanje in ocenjevanje so povezani in soodvisni;
- učitelj seznanja dijakinje in dijake z nameni pouka ter kriteriji uspešnosti za posamezne učne dosežke;
- učitelj zbira dokazila o znanju in veščinah dijakinj in dijakov, pri čemer uporablja različne strategije in orodja;
- v procesih preverjanja učitelj nudi dijakinjam in dijakom učinkovito povratno informacijo o napredovanju in doseganju kriterijev uspešnosti;
- učitelj uporablja povratne informacije dijakinj in dijakov za prilagajanje procesov pouka in načrtovanje nadaljnjih korakov v izvajanju delavnic;
- učitelj smiselno vključuje v procese preverjanja in ocenjevanja dijakinje in dijake, njihovo samooceno in oceno sošolcev (samovrednotenje in vrstniško vrednotenje) in to upošteva tudi pri oblikovanju končne ocene;
- učitelj uporablja tradicionalne (pisno, ustno vrednotenje, nastop) in sodobnejše oblike in načine vrednotenja znanja in veščin (mapa dosežkov, projektne naloge, poročila o dogodkih, predstavitev, izdelki dijakinj in dijakov, videoposnetki, debate, diskusije, okrogle mize itd.). Tako pri preverjanju kot pri ocenjevanju mora upoštevati znanje, razumevanje, uporabo znanja, analizo, sintezo in vrednotenje. Pisno preverjanje opravljamo z nalogami objektivnega tipa, ki morajo pokrivati različne ravni zahtevnosti, in nalogami esejskega tipa, ki dijakom omogočajo kompleksnejše izražanje dožemanja filma.

Medpredmetne povezave: Pomen predmeta film je posebno velik pri interdisciplinarnem povezovanju. Narava filmskega dela združuje v svojem jedru segmente znanj cele vrste drugih ved: od književnosti, likovne umetnosti, glasbe, filozofije in psihologije pa vse do tehničnih ved. Z medpredmetnim povezovanjem predmeta film z drugimi predmeti lahko poglobimo poznavanje pomembnih ravni filma v vsej njegovi kompleksnosti. Po drugi strani pa s pomočjo značilnosti filmske naracije in filma kot specifičnega medija sporočanja raznovrstnih tem in predmetov zgodbe dijakom približamo sicer abstraktna znanja drugih učnih področij in jih zanje

bolje motiviramo, saj film omogoča številne kurikularne povezave in celo kombinacijo več učnih predmetnikov hkrati ob enem samem filmu.

Navedene medpredmetne povezave so spodbuda k razmisleku. Sam predmet film pa ponuja številne možnosti nadgradnje oz. sodelovanja pri pouku drugih predmetov v višjih letnikih ali pri izpeljavi obveznih izbirnih vsebin.

Slovenščina: primerjava literarnih besedil in filmskih priredb/adaptacij; primerjava dramskega besedila in scenarija, ogled avtobiografskih filmov znanih literarnih ustvarjalcev.

Tuji jeziki: učni načrti tujih jezikov predvidevajo slušne vaje, za kar so filmi več kot primeren pripomoček. O filmu lahko tudi razpravljamo v tujem jeziku. Primerjamo lahko jezik filma s prevodom. Ob filmu se lahko učimo simultane prevajanja.

Zgodovina: film lahko služi kot učni pripomoček za obravnavo izbranih zgodovinskih obdobj. Film so pogosto osnovani na tematiki prve in druge svetovne vojne, obravnavajo obdobja različnih evropskih in svetovnih vladarjev in upodablja način življenja v posameznih zgodovinskih obdobjih.

Geografija: dokumentarni filmi so lahko sredstvo spoznavanja različnih geografskih področij in držav.

Biologija: ogled naravoslovnih dokumentarnih filmov.

Glasba: spoznavanje vloge glasbe v filmu, lastnosti filmske glasbe, primerjava izvirnih glasbenih del za film in glasbenih priredb/adaptacij. Spoznavanje glasbenih dokumentarnih filmov o posameznih glasbenih ustvarjalcih ali o glasbenih gibanjih/zvrsteh v zgodovini in sodobnosti.

Likovna umetnost: spoznavanje različnih tehnik animiranega filma in različnih slogov animacije. Primerjava klasične in filmske fotografije, kompozicije. Ogled avtobiografskih filmov o velikanih likovne umetnosti in njihovih slikarskih ali kiparskih estetikah.

Filozofija: učni načrt filozofije priporoča ogled filmov in njihovo filozofsko interpretacijo. Film je lahko izhodišče za filozofsko debato. Film lahko ponazarja določeno filozofsko prepričanje – npr. razsvetljenstvo, pozitivizem, lacanovstvo – in ga pomaga razumeti. Prav tako lahko izberemo film, ki učinkuje kot filozofski esej.

Sociologija: film pogosto obravnava socialne tematike: družbene razlike, družbene sloje, različne družbene navade in spremembe v načinu življenja, v družini; teme, kot sta migracija in begunstvo, kličejo k obravnavi pri pouku sociologije.

Psihologija: filmski liki kot posebni psihološki profili, psihodinamika skupine filmskih junakov, spremljanje razvoja posameznih likov in vpliva okolice nanje. Posebej primerni se

zdijo mladinski filmi, ki obravnavajo probleme odraščanja, rešujejo medgeneracijske spore ali obravnavajo (dis)funkcionalnost družine.

Dijake spodbujamo k medpredmetnemu pristopu oziroma k uporabi znanj in veščin z drugih predmetnih področij, k aktualizaciji in pa tudi povezovanju z izvajalci strokovnih projektov v različnih ustanovah in k sodelovanju pri mladinskih raziskovalnih projektih in taborih. Film se lahko vključi v projektne tedne in ekskurzije.

Film z obravnavo družbenih tem pripomore k razvoju državljske kulture in okoljske zavesti. S samostojnim raziskovanjem filmskega in obfilmskega gradiva (recenzije, teoretični članki, napovedniki filmov itd.) pa lahko dijake spodbujamo k boljšemu informacijskemu znanju. Očitno pripomore tudi k napredku tehnološkega znanja (raba tehnologije pri pouku, priprava predstavitev, izdelava filmov).

6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA

Pouk filma je najbolj primerno izvajati v ustrezno opremljeni učilnici, v kateri je mogoča računalniška projekcija, hkrati pa imajo dijaki in učitelj možnost dostopa do interneta tudi med poukom. Za ustvarjalni proces je prvi pogoj učilnica, ki naj bi vsebovala sodobno informacijsko tehnologijo – računalnike, povezane s spletom in programom za montažo; na voljo morajo biti vsaj en digitalni fotoaparati, s katerim je možno snemati tudi krajše sekvence, in vsaj ena kamera srednje kakovosti ter dva reflektorja in optični čitalnik za pomoč pri izdelavi animacij. Filme lahko gledamo v kinu ali v primernih šolskih prostorih. Filmska gradiva se za namen pouka predmeta filmska vzgoja uporabljajo v skladu z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Učitelj izbirnega predmeta film mora imeti znanja s področja visokošolskega izobraževanja dramaturgije, filmske režije, televizijske režije, snemanja, montaže, scenaristike, produkcije, filmskih in televizijskih študij, medijskih komunikacij, fotografije, videa, novih medijev, likovne pedagogike, umetnostne zgodovine, primerjalne književnosti, slovenistike, filozofije, psihologije, sociologije, sociologije kulture, kulturologije (smer kulturne študije), komunikologije, vizualnih komunikacij, sodobnih umetniških praks, medijske produkcije ali TV- in videoprodukcije.

Učitelj izbirnega predmeta film je lahko tudi učitelj, ki mora imeti znanja, kot jih mora imeti učitelj splošnoizobraževalnih predmetov v izobraževalnih programih gimnazije.